

زۆلهكان و بېژييهكان له نيوان گه نده لى و دهنگاندا!

خه تاب ساپير

khatabs@hotmail.com

12-12-2005

پېمخوش نه بوو له سهر دهنگانى خه لكى كوردستان بۆ عيراقى عربو بېجيه تى و عيراقى فيدرالى قسه بكم، به لام هه ندى جار مروف دهكه وپته هه لومه رچي كه وه كه ناچار ده بى قسه خوى بكات. رزگار عومه وهك يه كيك له ستافى سايتى دهنگه كان هم ئهركه كرده ئه ستوم، به نووسينى (دهنگيك بۆ 730 له ميدياي ئه ليكترونيدا !) له سايتى دهنگه كاندا (12-12-2005). بۆچونه كانى رزگار عومه رۆر وردو سه رنجرا كيشه به لام خوښه رى تينوو ده باته سه ر كانياوئيكى شيرين و دهميشى ته پناكات ! ئه و نووسينه هانيدام ئه م چهنده سه رنجه بدهم له سهر هه لېژاردن و به حه زيشه وه خولياى ئه وه بووم كه هه ندى بۆچوون به كورتى تاوتوى بكم له مه ر هه لېژاردن و گه نده لىيه كانى كوردستاندا.

سه رتا، به پتى پيوانه كلاسيكيه كانى هاوپه يمانى كوردستان، بۆچى ده بىت تاكى كورد له نيوان دوو ريئانتيكدا دابنرى ئه گه ر دهنگ بدات به ليستى 730، ئه وه گومان له سه رى نيه كه كه سىكى نيشتمانپه روهر و تيكرشه رو دلسۆزه بۆ نه ته وه كه ي، بۆ كوردستان و بۆ قوربانىيه كانى ده يان سالى بزوتنه وه ي سياسى و چه كدارى گه لى كوردستان؟ پيچه وانه كه يشى زۆل و بېژين، دهنگه ران بن يان ليسته كانى ده ره وه ي هاوپه يمانى كوردستان؟

تاكى كورد، دهنگ به چى بدات!، ئاخ هه ر ئه و ليستانه ي ئىستا كه فوكوليان هه لساوه و بانگه وازى خه لك ده كه ن بۆ دهنگان، خويان فايلى فايلداره كانى ناو ريزه كانى خويان ئاشكرا كرد، كه چى هه مان فايلره شان ئىستا سنگ ده رده په رپين و داواى دهنگ له خه لك ده كه ن. دهنگه ر بۆچى بۆ نه بىت له خوى بېرسى، ئه وه گالته بو، درۆ بو، سيناريۆى حيزبى بو، فايلداره كان لابران و هينرانه وه پيشه وه ؟

تاكى كوردى به ئاگا، چۆن بىرى بچته وه كاتى كوردىك بوو به سه رۆكى عيراق، كورده كانى مه هابادو دياربه كرو قاميشلو خرۆشان له خۆشيدا، كه چى هه مان سه ركرده گالته و سووكايه تى به هه موو ئه وانه ده كات كه داواى سه ربه خويى بۆ كوردستان ده كه ن، به كه ركوكيه بېده ره تانه كان ده لىت "خائين" كه له به ر بى گوزه رانى ده گه رپنه وه، له كاتىكدا زۆريه ي به رپرسه كانى يه كيتى، ئىواران له كه ركوكه وه ده گه رپنه وه سلېمانى و ناوچه كانى ترو ئاماده نين شه ويك له كه ركوكدا، به مالومنداله وه هه لېكه ن، ئه وه ئه گه ر مال و منداله كانيان له كوردستانى بن .

ئازاديخوازانى كورد، چۆن تووشى شو ك نه بن، له كاتىكدا فايلره شه كان و به عسيه كان و سه ركردى جاشه كان، بېنه بلندگوى كه مه پىنى هه لېژاردن بۆ ليستى هاوپه يمانى كوردستان، كه چى هه ر ئه م فايلره شان داوا له سه ر دكه مال سه بيد قادر تۆمارده كه ن له دادگا كاريكاتوريه كانى كوردستانداو بۆ پتر له 50 رۆزه بېسه روشوين كراوه . ده سه لاتىكى كوردى، كه نه توانى به رگه ي چهنده ره خنه و نووسينى كه ره قى دكه مال بگريت، تا ئىستا پاريزه ريك نه چوويته لاي، چۆن ده بى چاوه پروانى ئه وه نه كات، كه لاي كه م ده يان هه زار دهنگ نه دۆپينى؟

گه نده لى و دهنگان

تاكى ورياي كورد، گه نجى كورد دهنگ به كى بدات، به و كۆنتراكچيانه ي كه له سه ر شيوازي مافياى ماده سه ركه ره كان سه رمايه كه له كه ده كه ن، له سه ر پشتى ئه نفال كراوه كان و گه رميانىيه كان و كه ركوكيه كان و بارزانىيه كانه وه بارزانىيه ده كه ن و كۆمپانياكانيان قه به تر

دهكەن. كیژولوی كورد دەنگ بە ئەو سەرکردانە بدن كە بیلێون دۆلارەكانیان و بانكە بیئەژمارەكانیان زۆتەر بەگەر بخەن و سەرمایەیی زۆتەر بەرھەم بھێنن.

ئەو گەندەلێبەیی لەكوردستان و لەناو پێژی سیاسییەكانی كورددا ھەبە، ئەستەمە لە ھیچ كۆنوكە لەبەرئێكی ئەم دنیایەدا نموونەبەھێکی لێ بدۆزێتەوھ. ھیچ نەتەوہیەکی ژۆر دەست نەبووہ لە "قوناغی رزگاریی نیشتمانیی" ¹ ھوہ بگات بەدەسەلاتێکی سیاسی لۆكال و زۆری ھەرە زۆری سەرکردە سیاسییەكانی دزو كۆنتراكچی و بازرگانی نیوہولەتیی دەریچن لە چەند سالیكدا. یەكێك لە لێكۆلینەوہ نوێكانی لەمەر گەندەلێی میلشیاو رژێمە تۆتالیتارییەكان كراوہ پڕ بەپێستی سەرکردایەتی سیاسی كوردە، ئەو لێكۆلینەوہیە، بەئەو جۆرە سیستەمانە و ئەو جۆرە لە شیۆزی بودجەدان و خەرجكردن دەلێت "پۆلین دەكرین لە ژۆر كۆمەلێك سەردێری دوومۆدییدا (Bimodal)" { Burnell 1998, p.10 } .

ئەم دوو مۆدی و دوو فۆرمییە بودجە و ھەوالە و گەوالەبەھێ لە كوردستاندا ھەبە، نموونەبەھێکی سامناكە لە تانویۆی گەندەلێی كە بە رەگوریشائی تاك تاکی دەسەلاتی سیاسی كورددا داچۆراوہتە خواروہ. ئەو ناداپەرہوہیە لە كوردستاندا پێۆ دەكرێ لێئوان پیاوانی دەسەلات و خەلکی خاکی كوردستاندا ئەوہندە زۆرە كە ئەستەمە پێوانەیی ئەو قەلشتە گەورەبە بكرێ. زۆری پێشمەرگە و كەسوكاری پێشمەرگە و قوریانیانی ئەنفال و زیندانیانی سیاسی و زۆری ئەوانی دژی دەسەلاتی بەعس تێدەكۆشان، لەژانیکی ئەوہندە سادەدان كە بەراورد ناكړت بەژانی ھایلافی گرووپیکی كەمی سەرکردایەتی سیاسی كورد كەوہك مافیا دەستیان گرتوہ بەسەر شادەمارەكانی ژیان و گۆزەرانێ خەلكداو ھەك مەر لێ دەلەوہرین .

Mark Findlay، ژۆر بەجوانیی و وردیی ئەو جۆرە سیستەم و كۆمەلگە سیاسی و ئێلێتە سیاسییانە دەداتە بەر شیکردنەوہ. ئەو پێی وایە ئەو كۆمەلگەبەھێ كە بەرژەوہندیی تاكەكانی لەبەرچاو نەگرت و بەرژەوہندیی كەلەگاكانی ناو دنیای سیاست لەسەر ھەموو شتیكەوہ دابنێ، یاخوود ئەو كۆمەلگە سیاسییانە كە یاسا دەچەمێنەوہ بۆ ئارەزووی چلێس و زۆرتكردنی سامانی دەولەمەندەكانی و بەھێزكردنی كوتەك و ئاسنی دەستی تاكە بەھێزەكانی دەسەلات، ھەمیشە دەرگاكانی كراوہبە بۆ تالانچییەتی و كەلەكەكردنی بیسەرہوہی سەرمایەو گەندەلێی ئیداری و سیاسی (Findlay 1999 , 150) .

بەم پێوانگە سیاسییانە بێت، زۆری سەرکردە سیاسییەكانی كورد مشەخۆر و تەوہزەن و بە كەلەگایی و بە زەبری میلشیا دەستیان گرتوہ بەسەر ویست و خواست و تواناییەكانی گەلی كورددا، فەلسەفەیی زۆری ئەم پێرە سیاسییە لە راپەرینەوہ تا رووخانی بەعس، جگە لە خۆدەولەمەندكردن و دزین و بەتالانکردنی سامانی گشتیی، ھیچ ھیکمەتیکی سیاسی و یاساییان بۆ بەرپۆھبەردنی كۆمەلگە پێ نەبووہ .

بەداخوہ بزوتنەوہی ناسیۆنالیزمی كورد، یان بەواتا خۆمەللیبەھێ "كوردستانییان" ی دەسەلاتداران كە لافوگەزاف لێدەدن بۆ بانگەشەكردن و سەرخستنی لیستی ھاوپەیمانیی كوردستان، جگە لەگەرپانەوہ بۆ رۆژە سەختەكان! و شەھیدە نەمرەكان! و قوریانییەكان، شتیکی تری ئەوتویان پێ نییە! ژماردنی پاتە دراوہكان و پوزەوانە موسەئەكاویبەكان، خواردنی دەیان ھەزار لەپەیی ساوہر دەكەنە سیمبۆلی رۆژە سەختەكان، ئەو ساتانەیی تەنھا ئەوان لەبەرئەبەر بەعسا مابوون و دەستكراوہ بوون، دەكەن بە چەكێکی یاسایی بۆ درێژەدانی قۆرخكردنی دەسەلاتی سیاسی! . چوارەدە ساڵە نەتوانرا كارەبا دابین بكرێ، بەلام توانرا چەندین بیلێون دۆلار مۆلېكرێ بۆ گیرفانی ھەندێ سەرکردەیی سیاسی! لەسەر كەللەسەری دەیان ھەزار قوریانیی شەڕێ نێۆخۆ.

ماوہیەکی زۆرە، گەلی كورد چاوەرێی خزمەتگوزارییە، دوو ھۆكۆمەتی ھەرئێمی كوردستان، كەمترین خزمەتیان بە خەلك بەگشتیی و بەگەنجان نەكردوہ، ئاخەر ئیستا ھیچیان نییە شانازی پێوہ بگەن لەپروژە و كارە خزمەتگوزارییەكانیاندا، دەچن پەنا دەبەنەوہ بۆ كۆلتوری شاخ، شتیکی زۆر ناقۆلا كە بزوتنەوہی نەتەوہیی پێوہی دەنازی ئەوہیە، گواہی ئەم بارودۆخە بەخوینێ شەھیدانی كوردستان

¹ تێمێکی سیاسی بوو لە كۆتایی ھەفتاكان و سەرەتای ھەشتاكانی سەدەیی رابردوودا، لێكدانەوہی ناو كۆرۆكۆمەلە سیاسییەكانی كوردستان بوو .

هاتووته دیی . ئەمە کەمێک راستیی تێدایە ، بەلام گەورەترین درویشی لەپشتەوهیە . ئەوێی کە ئیستا لەکوردستاندا، یەک و پێک دەسەلاتدارن ، بەرهەمی تێکشکاندنی دەوڵەتی بەعس و هاتنی ئەمیریکایە بۆ ناوچەکە نەک خەباتی دزین و کەڵەکەکردنی سامانی گەلی کوردستان و بردنی پارەی گومرکەکان . باشتترین فاکتیش بۆ ئەمە ، ئەگەر راپەرینی خەڵکی کوردستان لەبەهاری 1991 دا بەتواوتیش تێک بشکێنرایەو هیزە کوردییەکان بچوونایەتەو سەر سنوورەکان و ناو ئێرانیشەو ، ئیستا هەرۆک شیعەکان و عەلایی و چەلەبیی دەگەرانیەو بۆ سەر کورسی دەسەلات .

بایکۆتکردنی دەنگدان : زیانەکانی و سوودەکانی

لەرستیدا هەلبژاردنی ناوەراستی دێسەمبەری 2005 ، پێشوەخت ئارایشتکردنی سیناریۆکانی ئەمیریکایە لەناوچەکەدا ، بەهەر نرخێکی سیاسی و مۆیی تەواو بیت ، دەبیت بکۆ . بەلام لەگەڵ ئەوەشدا کەم تا زۆر ریزەیی دەنگدان لە قازانجی ئەو هیزانەییە کە بەشداری پرۆسە دەکەن . عەرەبی سوننە ، گەورەترین هەلەیی سیاسی کرد کە بەشداری هەلبژاردنی سەرەتای ئەمسالی نەکرد ، بەلام پەندی لێوهرگرت و بەقورسایییەکی زۆرەو دادەبەزێ و سەرچەم هاوکێشە سیاسیەکانی عێراق سەرلەنوێ دەشلەقێنێتەو .

عێراق وەک دوو نەتەوێ سەرەکیی ، عەرەب زۆرتینی پێک دەهێنێت ، بەلام عەرەب بەزۆرینەیی پێکھاتە سیاسی و کۆمەلایەتی و مەزھەبیی و کولتورییەکانییەو بەشداری هەلبژاردن دەکات . تەنانەت لەئەنجامی هەلەیی بایکۆتکردنی 11 مانگ لەمەوبەرمان ، ئیسلامییە تەکفیرییەکانیش بێدەنگ (بەشداریکردن بە دەستیان نییەو بە دلایانە) . هەرچیی کوردە ، زۆرتین حیزبە سیاسیە سەرەکییەکانی لەژێر چەتری هاوپەیمانی کوردستاندا کۆبوونەتەو . یەگرتووی ئیسلامیی و پارتنی چارەسەری دیموکراتیی کوردستانیش وەک دوو لیستی زۆڵ و بیژیی دابەزیون .

زۆرینەیی ئەوانەیی لەگەڵ دەنگداندا نین یان نەتەوێیە زۆر تووندپۆکان ، یان چەپ و کۆمۆنیستەکان ، دیارە کەسانیی زۆر وەک تاک ، هەلوێستی تابیەتی خۆیان بە دەنگدان دەردەبرن کە بیزارن لە دەسەلاتی سیاسی کورد ! بۆ وردبوونەو لەم دوو رەوتە جیاوازه کە هەندێ بۆچوون و لێکدانەو هەلەدەگرێ ، پێویست بەپاوهستانیی کورت دەکات .

کوردستانیانی تووندپۆ ، پێیان وایە خیانەتیی گەورەیی نەتەوێیە ، دەنگ بە عێراقی عرووبە بدریت و ولاتی هەلوەشاوی عێراق دروستبکێتەو ، ئەمانە زیاتر بەشوێن پرۆژەیی سەرەخۆیی کوردستانەو و پێشھاتە سیاسی و رووداو ناوخوایی و ناوچەییەکان کەمتر لەبەرچاو دەگرن . ئەمانە رەوتیی بەربلاون و هیلتیی سیاسی هاوبەش کویان ناکاتەو . یەکیک لەو بیانوو نازدارانەیی ئەمان دەستیان پیو گرتووە ، ئاکادیمیستیی وەک د.بورهان یاسین زۆرجوان ناماژەیی پێداووە دەلێ " عێراقیش بەدەست نەهێنین - کوردستانیش لەدەست بەدین " ² .

کوردستانیانی باشووری کوردستان ، پرۆژەییەکی سەرەخۆیی پلانئیی لۆژیکاریان پێ نییە کە بتوانن دەنگدەری کورد بەهێنن سەر ئەو رایە کە نەچن بۆ دەنگدان . زیاتر دروشم و وتارەکانیان لەچارچۆییەکی خەمخۆیی و پەرۆشییەکی بێ ئەندازەو سەرچاوە دەگرێ و تەنها بانگەوازی بایکۆتکردنی دەنگدان دەکەن و ئەلترناتیفیی گونجاو ناخەنە بەردەست و دیدی دەنگدەرانێ کوردەو .

رەوتی دووهم و بەرچاوی بایکۆتکاران ، تێکەلیکەیی چەپی جۆراوجۆرە . سەرەتا ئەو بگوتی ئەو چەپی کە بەشیرەشپەر ، بانگەوازی ریفەرەندەم (ریفراڤۆم) و سەرەخۆیی کوردستان دەکات ، جگە لە چینیەو دەزەکردن بۆ هەندێ خالی سیاسی نەبێ ، هیچ هیزیی نییە و بەزمارەو بەنمرە ناگەنە چەند سەد کەسیک و لەیەک رستەیی کورتدا " پایەیی کۆمەلایەتیان سفرە " . مەسەلەکەش زۆر روون و ئاشکرایە ، چونکە راستگۆ نین لەگەڵ خەڵکی کوردستاندا ، دانانن بەکوردستانیەتی شاری کەرکوکدا ، سنووری سیاسی و جووگرافی

² _ د.بورهان یاسین وەک کەسیکی سەرەخۆ و ئاکادیمیستیی کورد لە سیمیناریکدا لە 12-12-2005 لە ژووری کوردستان یونایتیددا ، ئەو دەربیرینی بەکارھێنا ، دیارە مەرج نییە د.بورهان ، وەک ئەو رەوتە نەتەوێیە بیریکاتەو .

كوردستان ناسەلمىتىن و تەنەنەن كەمترىن تىگەيشىننىان لە سەر ناسنامەى نەتەوہى (National Identity) گەلى كورد نىيەو سووكايەتى بەئالامى كوردستان دەكەن و لەبجووكترىن ئازارەكانى ناسيؤناليزمى نەتەوہىەكى ژيژدەست تىناگەن يان لەباشترىن ھەلومەرجدا دەيانەوئى خۆيانى لئى ھيژر بکەن .

بەشىكى ترى ئەو چەپە زۆر پەرشوبلاوہ لە پرتەو بۆلەو نازونووزكردن ، رەخنە، بئ ئەلئەرناتىقىي زىتر شتىكى ئەوتوى ترى پئ نىيە . راستە لەئىو ئەم چەپەدا دەيان كەسى تىكۆشەر و سياسىي و نووسەر و خەلكى دلسۆز بە خواستە سياسىيەكانى خەلكى كوردستانيان تىدايە،بەلام لەبەر پەرتوبلاويى خۆى ،ھيچ رۆلئىكى ئەوتوى پئ نايبىرئ . لئىرەدا بەئاشكرا دەردەكەوئ ، ناسيؤناليزمى دەسەلاتدارى كوردىي كە تىنوي دەسەلات و سامان و پلەپايەى ناو دەولەتى عىراقە بەتوندى و بەھەموو ھيژىكىيەو بەشدارىي دەكات . ھاوكات ئىسلامىيەكانىش ھەك زىرەكترىن و لئىھاتوترىن رەوتى سياسىي كوردستان ، خەرىكە بىنە مژۆكى ھەموو ئەو بىژارىي و پەستىي و تورپەبوونە جەماوہرىيە بەرفراوانەى كە ھەيە .

بەشى بەرچاوي چەپ و سىكۆيلارو لىبرالەكانى كوردستان كە بايكۆتى ھەلئىژاردن دەكەن، لە بەرچاوپۆشنىيانەوہ نىيە ، ئەوہندەى لەوہ دەترسىن كە ھىژيان نىيە و پىگەى كۆمەلايەتییان نىيە . ئەمە راستىيەكى تالەو خۆدزىنەوہ لئى بە درۆيەكى سياسىي گەورە بۆ دىرۆكى چەپ دەنووسرئتەوہ . بەئەفسوسەوہ ھيچ رەوتىكى فىكرىي و سياسىي ھەك چەپەكان نەبوونەتە ئاردى ناو درك ، كەس گوئ لەكەس ناگرئ، ھەركەسەو خۆى پئ تىورىزانئىكەو نەگوئ لەكەس دەگرئ و نەكەسش گوئى لئى دەگرئ .

بەكورتىيەكەى ، لەدوايىن ساتەكانى پروپاگەندەى ھەلئىژاردندا، زەرەرمەندترىن لايەن و رەوتەفىكرىيەكان ، چەپەكان دەبن، بەرەى ئازادىخوازيى و پيشكەوتوخوازيى دەبئت . كۆكتىلى ناسيؤناليزمى عەرەبىي و شۆفئىنيزمى عەرەبىي و تەواوى بالە جىاوازەكانى ئىسلامىي، بەشىعەو سونەوہ ، بەئىسلامىي عەرەبىي و كوردىيەوہ، ھەموويان سوودمەند دەبن ، تەنھا خواستى سەربەخۆيى گەلى كورد نەبئ لەگوڤ دەنرئت ، لای كەم لە ھەنووكەدا . بىرەنەوہى لىستى 730 ئەگەر سوودئىكىشى بۆ كورد ھەبئ، پيش ھەموو شتىك گرەوكردئىكە لەسەر دابەشكردنى پۆستەكانى نئوان يىك و پىك ، خۆھەلئانى پىك و يىك، ئەوہندەى بۆ كورسىي دەسەلاتە ، يەك لەسەر دەى ئەوہش بىر لەگەرپانەوہى كەركوك و سەربەخۆيى كوردستان و دووركەوتنە لە دنياى عەرەب و عىراقى عەرەبىي نىيە .

چەپەكان ، ئازادىخوازانى سىكۆيلار ،ئەوانەى نايانەوئت ، يەكگرتوى ئىسلامىي كۆمەلگەى كوردستان بۆ سەدان سالى بۆ دواوہ بگىرئتەوہو ھەلپەرستانە دەنگى بىژارى خەلكى كوردستان كۆبكاتەوہ، ھەموو ئەوانەى لە 14 سالى رابردودا لە دەسەلاتى سياسىي كورد بەگالەھاتونەو نايانەوئ دەنگ بەدزو چەتەو مافىاكانى كوردستان بەدن و دژى دروست بوونەوہى عودەيىيەكانى كوردستان و لەھەمان كاتىشدا دلئان ژان دەكات بەسەركەوتنى لىستى شوقئىنئىستەكانى عەرەب و تۆرانىيەكان و ئىسلامىيەكان ، جئى خۆيەتى بىر لە ئالئەرناتىقئىك بەكەنەوہ . بىگومان بئدەنگىي و دەنگەدان و فۆرمى سببى وەلامئىكى كارا نابئت،دەنگدانئىش بە لىستى ھاوپەيمانىي كوردستان، زىتر ئەو لىستە بوغرا دەكات بۆ ملھوپرى و گەندەلئى و ساتوسەودا بە چارەنووسى سياسىي كوردستانەوہ . ھاوكات خىكاندننى ھەموو دەنگىكى ئۆپۆزىسيؤنىشە و برەودانە بە لۆژئىكى تۆتاليتارىيانەى دەسەلاتى سياسىي و دروستنەبوونى ئۆپۆزىسيؤنىكى كارايە لە داھاتوى نزيك و دووردا .

لەھەنووكەشدا ، لەنئوان باش و باشتر و باشترىندا لەلايەك و خراپ و خراپترو خراپترىندا ، تەنھا ئالئەرناتىقئىكى كەمئك باش ھەبئت ، لىستى 779 يە، لىستى پارتى چارەسەرى ديموكراتىي كوردستانە . سكرتئىرى ئەم حيزبە ، بە ئەندازەى ھەموو سەركردايەتى سياسىي كورد پاك و رابردوو خاويئە ، بەرنامەى ئەم حيزبە سەرەپاى ھەر كەموكۆپىيەك لە ھەموو لىستە كوردىيەكانى تر باشترە، مافەكانى ژئان و گەنجان و مندالان و مافە ديموكراتىي و ئازادىيەكان لەچا لىستەكانى تر زىتر تىدايە . لەھەموو شتىك گرىنگترىش ،دەنگى تاكى كورد بەئەژمارد دئت و بەفەرۆ ناچئت ھەك ئەوہى لىستى ھاوپەيمانىي كوردستان پروپاگەندەى بۆ دەكات .

ئەگەر دەنگەدان و فۆرمى سببى ، ئاسودەيى وئژدانى زۆر كەس بئت، بۆجئى دەنگدان بە لىستى پارتى چارەسەرى ديموكراتىي كوردستان ، پەيامئك نەبئت بۆ گەندەلئىيەكانى پارتىي و يەكئىتىي و تئۆرۆزىمى ئىسلامىي و شۆفئىنيزمى عەرەبىي و تۆرانىيەكان ! . چەند

گرنگه پەيامی بێزاريی خەلکی کوردستان بە لیستی ھاوپەیمانیی کوردستان بگات، سەد ئەوەندەش گرنگه رینگه نەدریت پرۆژه ئیسلامیی و عروبەچییەتییهکەى خوێندکارەکانی حەسەنلێهنا و سەید قوتب لە کوردستاندا سەرگیریت و پێویستە بە زمانیکى مۆدێرن ریسوابکرین و پێیان بگوترئ ، ئێوه هەرچییەک بن ، نابنە ئالتهرناتیف بۆ گەلیک که بەسەدان سال بە دەست ئیسلامیزه کردن و تەعریبه وه نالاندبیتى ، نابنە ئالتهرناتیف بۆ گەلیک هەنگاو بۆ سەربەخویى یەكجاریى بنیت.

[رێفرینسه کان:](#)

- 1- Burnell , P . 1998 , 'Introduction: money and politics in emerging democracies', in Burnell Peter and Ware Alan (eds), *Funding Democratization*, Manchester University Press, Manchester.
- 2- Findlay, M. 1999 , *The Globalisation of Crime: Understanding Transitional Relationships in Context*, Cambridge University Press, Cambridge .